

#GOEDINERFGOED

Archeologienota Gent – Hundelgemsesteenweg

Deel 3: Programma van Maatregelen

Davy Herremans

Goed in erfgoed
Adolf Baeyensstraat 134G
9040 Sint-Amansberg
www.goedinerfgoed.be

Projectcode – 2017F134

Colofon

Projectcode 2017F134
Archeologienota Gent - Hundelgemsesteenweg

Opdrachtgever

Cornerstones Development CVBA
Prins Boudewijnlaan 30 bus 9
2550 Kontich

Uitvoerder

Goed in erfgoed Comm. V.
Adolf Baeyensstraat 134G
9040 Sint-Amandsberg
BTW BE 0669.484.003

© 2017 – Goed in erfgoed Comm. V.

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van Goed in erfgoed Comm. V.

Inhoud

Programma van maatregelen.....	4
1. Beschrijvend gedeelte	4
1.1. Administratieve gegevens	4
1.2. Aanleiding vooronderzoek	4
2. Gemotiveerd advies.....	5
2.1 volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	5
2.2 aanwezigheid en waardering van een archeologische site.....	5
2.3 Impactbepaling van de geplande werken	6
2.4. Bepaling van de maatregelen	7

Programma van maatregelen

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

- Initiatiefnemer: Cornerstones Development CVBA, Prins Boudewijnlaan 30 bus 9
2550 Kontich
- Projectcode bureauonderzoek: 2017F134
- Sitecode: GE-HU-2017
- Nummer van het wettelijk depot of buitenlands equivalent hiervan: nvt
- Erkende archeoloog: Herremans Davy - OE/ERK/Archeoloog/2017/00166
- Locatie projectgebied: Hundelgemsesteenweg 264, 9000 Gent
- Bounding Box (WGS84): xMin,yMin 3.74542,51.0266 : xMax,yMax 3.74744,51.0275
- Oppervlakte percelen: +/- 7839,4 m²
- Kadaster: Gent, Afdeling 20 - Sectie A - nummer 335/r – 337/m -337/n - 336/L -
336/M;
- Termijn bureauonderzoek: 05/06/2017-14/06/2017
- Thesauri Inventaris Onroerend Erfgoed: Bureauonderzoek
- Onderdeel archeologische zone: nee
- Verstoorde zones: Er situeren zich verstoorde zones binnen het projectgebied.
Er is geen aanduiding van gekarteerde zones waar geen archeologie meer te
verwachten is.
- Topografische kaart: zie deel 2, Verslag van Resultaten, figuur 1
- Kadasterkaart: zie deel 2, Verslag van Resultaten, figuur 2
- Overzichtsplan archeologische zones versus gebieden waar geen archeologie
wordt verwacht: zie deel 2, Verslag van Resultaten, figuur 3

1.2. Aanleiding vooronderzoek

Zie deel 2, Verslag van Resultaten

1.3 Resultaten bureauonderzoek

Zie deel 2, Verslag van Resultaten

2. Gemotiveerd advies

2.1 volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

De voorgelegde archeologienota betreft de neerslag van een archeologisch vooronderzoek op basis van bureauonderzoek. Elk vooronderzoek op het terrein met of zonder ingreep op de bodem was niet mogelijk omwille van de huidige bebouwing en het actuele landgebruik (zie Verslag van Resultaten). De archeologienota op basis van bureauonderzoek wordt beschouwd als volledig. De bestaande archeologische en historische bronnen leveren voldoende informatie om een afdoende inschatting te maken van het potentieel tot archeologische kennisvermeerdering.

2.2 aanwezigheid en waardering van een archeologische site

Het assessment gebaseerd op een combinatie van landschappelijke, archeologische en historisch-cartografische data wijst op een hoog archeologische potentieel van het projectgebied. Het projectgebied situeert zich op de overgang van het alluviaal van de Schelde naar de hoger gelegen zandgronden van de dekzandrug van Ledeberg ten zuiden van Gent. Hoewel archeologische waarnemingen in de directe omgeving beperkt zijn, is dit een landschappelijke situatie met hoog potentieel op menselijke bewoning vanaf de prehistorie.

Datzelfde assessment wijst echter ook op een weinig ideale bewaringstoestand. Het projectgebied werd in het verleden opgehoogd in diverse fasen. Historisch weten we van een geleidelijke ophoging van de terreinen tussen 1870 en 1913. Na zware bombardementen tijdens WOII dienden de terreinen terug te worden genivelleerd en bijkomend opgehoogd. Volgens het DTM versus oude topografische kaarten gaat het ter hoogte van het meersengebied om een ophoging van 6-7 m, hogerop de zandgronden gaat het om een ophoging met minimale dikte van 3 m en ter hoogte van de steilrand tot 4,5 m. In principe kan dit betekenen dat een (pre)historisch landschap is bewaard onder de ophoging. Maar, men moet ook rekeningen houden met de negatieve impact van de herhaaldelijke nivellerings- en ophogingswerken, en van calamiteiten zoals de bombardementen tijdens de oorlog. Ook het rechte trekken van de Schelde en de aanleg van een nieuwe Scheldegeul heeft zijn impact gehad op de omgeving. Met betrekking tot de vernietiging van eventueel archeologisch erfgoed vermelden we ook de bouw van het hospice in 1850 in de noordoostelijk hoek van het terrein. Dit gebouw werd opgetrokken voor de ophoging van het terrein en had dus zondermeer impact op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

2.3 Impactbepaling van de geplande werken

De impact van de geplande werken beperkt zich grotendeels tot de diepgang van de historische ophoging.

De impact van de geplande werken beperkt zich grotendeels tot de diepgang van de historische ophoging. De diepste verstoring is voorzien ter hoogte van de funderingswerken van beide gebouwen, bij de aanleg van de ondergrondse verdieping van de achterbouw en bij het afgraven van de gronden richting Schelde.

(i) Stabiliteitsonderzoek moet het type en de diepgang van de fundering nog bepalen. Bij voldoende stabiliteit wordt er gekozen voor een fundering die doorgaans tot op een diepte van +/- 0,8 m wordt aangelegd. In dat geval wordt ter hoogte van de voorbouw geenszins archeologische lagen bereikt. Bij onvoldoende stabiliteit wordt er gekozen voor een fundering op palen of putten. Hierbij wordt misschien het archeologisch niveau bereikt, maar de ingreep is dan dermate lokaal en beperkt dat er niet afdoende ruimtelijke inzicht kan worden bekomen om tot kennismeerdering te komen.

(ii) Ook de diepte van de ondergrondse verdieping van de achterbouw wordt bepaald via de stabiliteitsstudie. Gerekend wordt op een maximale afgraving van 3,5 m in geval van voldoende stabiliteit. Hierbij wordt de ophoging enkel in het oostelijk deel van de onderkeldering mogelijk doorgraven.

(iii) de afgraving van de helling richting Schelde beperkt zich tot het opgehoogde pakket met 6 m afgraving ter hoogte van de grens met de achterbouw, tot 3 m ter hoogte van de Schelde. Enkel in de zone langs de Schelde wordt er gegraven tot op het bodemniveau voor de historische ophoging, elders blijft er een buffer behouden. De Scheldeoever is echter de zone met het minste archeologische potentieel (natte rivieroever, historisch in gebruik als weiland / meersen). Bovendien situeert zich hier een aanzienlijke historische verstoring ten gevolge van het rechte trekken van de rivier. Het met de afgraving te bereiken bodemniveau moet hierdoor ook als gedeeltelijk artificieel worden beschouwd.

De voorbouw situeert zich ter hoogte van het 19de eeuwse hospice. De bouw van het hospice gebeurde voor de ophoging van het terrein en had zondermeer een impact op de ondergrond. Indien de aanleg van de geplande voorbouw lokaal dieper mocht reiken dan het 3 m hoge ophogingspakket, is de kans op aantreffen van archeologisch erfgoed dus sowieso gering.

2.4. Potentieel tot kennisvermeerdering

Het potentieel op kennisvermeerdering is klein tot zeer klein omwille van de historiek van de terreinen en de evolutie in landgebruik. Er is sprake van een aanzienlijke verstoring van eventueel archeologische erfgoed. De terreinen werden tijdens de 19de en 20ste eeuw bovendien opgehoogd met een maximum van zo'n 8 m langs de Schelde en een minimum van zo'n 3 m langs de Hundelgemsesteenweg. Enkel wanneer er gekozen wordt voor een paal- of putfundering op grote diepte worden eventueel archeologische lagen geroerd. De impact hier is eerder lokaal en biedt niet de nodige ruimtelijke inzichten om tot kennisvermeerdering te komen. De afgraafwerken van de parkeergarage worden maximaal ingeschat op 3,5 m diepte. Hierdoor blijft ook deze afgraving grotendeels beperkt tot de opgehoogde niveau's. Het zelfde geldt voor het afgraven van de terreinen langs de Schelde, sowieso al een erg verstoorde zone.

2.5. Programma van de maatregelen

Het potentieel op kennisvermeerdering is klein en verder archeologisch onderzoek lijkt kosten-baten dan ook niet aangewezen. Er dient dus geen programma van maatregelen te worden opgesteld.